

VLADIMIR ŠARIĆ, PREDSEDNIK ODBORA DIREKTORA AGENCIJE ZA OSIGURANJE DEPOZITA

Pandemija neće ugroziti stabilnost bankarskog sektora

Na našem tržištu nema rizičnih banaka niti ranih signala o pogoršavanju finansijske pozicije banaka. Banke koje budu pokazivale "veći apetit" prema riziku, sa ciljem ostvarivanja većeg profita i boljeg pozicioniranja na tržištu, plaćaće u budućnosti premiju osiguranja po nešto većoj stopi

Zahvaljujući postignutoj makroekonomskoj i finansijskoj stabilnosti, kao i konsolidaciji javnih finansija prethodnih godina, naša država će nesumnjivo efikasnije ublažiti i otkloniti negativan uticaj i posledice pandemije na

demija i kako će se nositi sa novim izazovima u bliskoj i daljoj budućnosti.

– Narodna banka Srbije je blagovremeno i preventivno donela niz mera koje u značajnoj meri olakšavaju finansijski položaj građana i privrede tokom vanred-

tucija nadležna za očuvanje finansijske stabilnosti u zemlji, u vezi sa zastojeom u izmirenju obaveza prema bankama tokom vanrednog stanja, pozitivno će se odraziti na makroekonomsku stabilnost, očuvanje nivoa zaposlenosti i sprečice pogoršanje dostignutog nivoa životnog standarda naših građana u novonastalim vanrednim okolnostima. Banke su godinama unazad značajno ojačale svoju kapitalnu adekvatnost i svoju likvidnost, tako da su i same dobro pripremljene za eventualne neželjene izazove i scenarija.

• *Šta su osnovni izvori finansiranja Fonda za osiguranje depozita?*

– Premije osiguranja depozita predstavljaju osnovni i redovni izvor finansiranja Fonda. U hipotetičkim slučajevima kada sredstva fonda ne bi bila dovoljna za isplatu osiguranih iznosa depozita ili druge namene predviđene zakonom, Agencija ima mogućnost naplate vanredne premije i obezbeđivanja sredstava iz dopunskih izvora (iz budžeta Republike Srbije, zaduživanjem u zemlji ili inostranstvu, izdavanjem dužničkih hartija od vrednosti ili iz drugih izvora koje je za ovu namenu obezbedila Republika Srbija). Za obaveze Agencije po osnovu isplate osiguranih iznosa jemči Republika Srbija i nije moguć scenario u kome bi deponenti ostali uskraćeni za pravo na isplatu osiguranog iznosa i raspolaganje svojim sredstvima u roku od sedam radnih dana.

• *Postoji li primer i jedne banke u stečaju gde su isplaćeni svi deponenti?*

– U slučaju pokretanja stečajnog postupka nad Univerzal bankom a.d. Beograd 2014. godine, automatski je ak-

Vladimir Šarić

ekonomski položaj privrednih subjekata i građana. Ako se to ima u vidu, onda ne treba očekivati da ekonomski problemi uzrokovani pandemijom, ugroze postignutu stabilnost bankarskog sektora. Barem ne u značajnijoj meri.

Ovim rečima je Vladimir Šarić, predsednik Odbora direktora Agencije za osiguranje depozita Republike Srbije, odgovorio, u intervjuu za Magazin Biznis, na pitanje o tome kako će banke prebroditi krizu koju je izazvala pan-

nog stanja. Takođe, svojim operacijama je omogućila značajnu dodatnu likvidnost bankarskom sektoru. To će bankarskom sektoru, koji inače nema problema sa likvidnošću, omogućiti da još lakše premosti nedostatak očekivanih priliva po osnovu naplate kamate i glavnice kredita za vreme trajanja zastoja, odnosno moratorijuma u otplati obaveza kreditnih klijenata banaka tokom vanrednog stanja. Donošenje mera Narodne banke Srbije, koja je po svojoj ulozi stožerna insti-

VISINA OSIGURANIH DEPOZITA ČEKA EU

• U jeku svetske ekonomske krize 2008. podignuta je visina osiguranih depozita sa 3.000 na 50.000 evra. Da li se razmišlja o povećanju iznosa, da bude, na primer, 100.000 evra, kao što je u EU?

- Pored toga što je povećan nivo osiguravajućeg pokrivača 2008. godine, proširen je i obuhvat deponenata, tako da su pored fizičkih lica u sistem osiguranja depozita uključeni depoziti mikro, malih i srednjih pravnih lica. U mnogim zemljama sistemi osiguranja depozita pretrpeli su slične izmene u cilju sprečavanja odliva depozita i očuvanja poverenja javnosti u finansijski sistem.

Imajući u vidu iznos prosečnog depozita u našoj zemlji, može se konsta-

tovati da je iznos od 50.000 evra i više nego dovoljan iznos osiguravajućeg pokrivača. Pojedinačni deponent u svakoj banci je zaštićen, odnosno osiguran iznos do 50.000 evra, što omogućava deponentima da diversifikuju svoje uloge i rasporede ih u više banaka ukoliko raspoložu štednjom koja prevazilazi osigurani iznos. Sistem osiguranja depozita, po pravilu, štiti najranjivije kategorije deponenata, a to su upravo depoziti lica koji su obuhvaćeni našim zakonskim okvirom.

Budući da se domaća regulativa usklađuje sa pravnim normama EU, pre ulaska RS u EU, nivo osiguravajućeg pokrivača će se uskladiti sa važećim nivoom pokrivača u EU, što sada iznosi 100.000 evra, jer je cilj obezbediti ujednačen nivo zaštite deponenata širom Unije.

- Sve banke nemaju isti apsolutni iznos premije osiguranja, jer nemaju isti nivo osiguranih iznosa depozita, ali plaćaju premiju osiguranja po istoj stopi koju Agencija utvrđuje na godišnjem nivou. Trenutno važeća stopa premije osiguranja je 0,15 odsto u odnosu na prosečan ukupan osigurani iznos depozita banke u prethodnom kvartalu i ispod je zakonskog maksimuma od 0,2 odsto.

tiviran sistem osiguranja depozita. Agencija za osiguranje depozita je, kao nadležna institucija, saglasno Zakonu o osiguranju depozita vršila isplatu osiguranih depozita deponentima Univerzal banke i to preko Banke poštanske štedionice a.d. Beograd, kao banke isplatioca. U ovom procesu, efikasno je isplaćeno oko 34.500 deponenata u skladu sa zakonom predviđenim rokovima.

• Kakvi su trendovi kretanja visine osiguranih depozita?

- Stope rasta depozita u našem bankarskom sektoru su visoke uprkos niskim kamatnim stopama banaka na depozitne uloge i depoziti do nivoa osiguranog iznosa rastu iz godine u godinu. Osigurani depoziti porasli su 14 odsto samo u 2019. godini. U prethodnoj godini je došlo i do značajnog rasta dinarskih depozita, što je u skladu sa Strategijom dinarizacije Narodne banke Srbije.

Banke najviše doprinose kapitalizaciji fonda za osiguranje depozita, a ne deponenti. Deponenti nemaju troškove po tom osnovu. Sve banke redovno izmiruju svoje zakonske obaveze po osnovu premije osiguranja depozita.

U 2019. godini banke su uplatile ukupno 104,8 miliona evra redovne premije osiguranja depozita i to je javno dostupan podatak koji objavljujemo na sajtu Agencije.

• Da li sve banke imaju istu stopu premije osiguranja?

NADLEŽNOSTI AGENCIJE

- Osnovna delatnost Agencije je obavljanje poslova obaveznog osiguranja depozita i isplate osiguranih iznosa, ali Agencija u okviru svog mandata obavlja i druge delatnosti koje su takođe od velikog značaja za finansijsku stabilnost, kao što je upravljanje imovinom prenetom u postupku restrukturisanja banaka u skladu sa zakonom kojim se uređuju banke, organizovanje fonda za zaštitu investitora, obavljanje funkcije stečajnog ili likvidacionog upravnika u bankama, društvima za osiguranje i davaocima lizinga i naplatom potraživanja u ime i za račun Republike Srbije.

Agencija za osiguranje depozita je deo finansijske sigurnosne mreže, zajedno sa Narodnom bankom Srbije i Ministarstvom finansija i ujedno član Komiteta za finansijsku stabilnost, što takođe govori o njenom institucionalnom značaju, navodi Šarić.

• S obzirom na to da se obračunava i premija rizika u pojedinim slučajevima, da li to znači da su, ipak, pojedine banke sklone riziku, odnosno hazardu?

- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osiguranju depozita koji je stupio na snagu u oktobru 2019. godine uveo je mogućnost obračuna premije osiguranja depozita na osnovu nivoa rizika u poslovanju banaka. Time je obavezao Agenciju da donese metodologiju za obračun premije osiguranja depozita na osnovu nivoa rizika u poslovanju banaka u roku od godinu dana od stupanja zakona na snagu, tako da se tek nakon donošenja ovog dokumenta može govoriti o početku primene ovakvog načina obračuna premije. Ali, to je nešto čemu Agencija svakako teži i što je u skladu sa najboljom međunarodnom praksom i standardima, kao i pravnim tekovinama EU.

Iako na našem tržištu nema ranih signala o pogoršavanju finansijske pozicije banaka, one banke koje u svom poslovanju budu iskazivale "veći apetit" prema riziku, sa ciljem ostvarivanja većeg profita i boljeg pozicioniranja na tržištu, plaćaću u budućnosti premiju osiguranja depozita po nešto većoj stopi.

• Koji su to potencijalni rizici, kako ih Agencija prepoznaje?

- Smatram da je donošenjem Zakona o izmenama i dopunama zakona o osiguranju depozita sistem osiguranja depozita značajno unapređen, jer uvođenjem obračuna premije na osnovu rizika podstiče smanjenje rizika u poslovanju banaka. Takođe, ovim se pruža pravedniji pristup obračunu premije, unapređuje se položaj i zaštita deponenata, jača se poverenje javnosti u finansijski sistem i unapređuje održivost fonda. Zaštitu deponenata garantuje država ali i uredna kapitalizacija fonda za osiguranje depozita i efikasan sistem osiguranja depozita koji je uspostavljen u našoj zemlji. Od posebne je važnosti i nastavak podizanja nivoa spoznaje o prednostima i koristima koje proističu iz sistema osiguranja depozita, kako bi postojeći i novi deponenti, lakše donosili svoje odluke u vezi sa štednjom.

Danijela Nišavić